

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců JUDr. Ivanky Havlíkové a Mgr. Martina Kříže v právní věci **žalobce: N. K. J.**, nar. X, st. přísl. Irák, posl. pobytém Zařízení pro zajištění cizinců Drahonice, Drahonice u Lubence 41, Podbořany, zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti **žalovanému : Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**, se sídlem Olšanská 2, Praha 3, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se žalobou ze dne 21. 12. 2015 domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalované. Uvedl, že pochází z Iráku, který opustil z důvodu bezprostředně hrozícího nebezpečí ze strany šíitských milic. V obavě o svůj život uprchl do Evropy. Dne 18. 12. 2015 v zařízení Drahonice projevil úmysl požádat v České republice o mezinárodní ochranu. Jeho žádost byla ZZC Drahonice doručena osobně cizinecké policii následující den. Příslušníci cizinecké policie však žalobci sdělili, že žádost je opožděná a nebude proto akceptována. K okamžiku podání žaloby neobdržel žalobce žádnou písemnou informaci či sdělení o neakceptaci jeho úmyslu podat žádost. Došlo tak pouze k ústnímu oznámení ze strany policie. Organizace zastupující žalobce z telefonické komunikace s policií zjistila, že žalobce má nařízen výkon deportace na den 21. 12. 2015 na základě rozhodnutí o správním vyhoštění ze dne 4. 11. 2015. Samotný žalobce byl ze strany policie o přesném datu deportace informován.

Žalobce se domníval, že neakceptováním jeho úmyslu podat v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany dochází k nezákonnému zásahu ze strany správního orgánu.

Žalovaný dle názoru žalobce porušil čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Důvodem, pro nějž žalobce projevil úmysl žádat v České republice o mezinárodní ochranu a pro který se obává vyhoštění do Iráku, je především věznění, mučení a zabití ze strany šiitských milic. Žalobce pracoval pro americkou firmu, spolupracoval s americkou armádou a je sunnita. Irák není schopen žalobci zajistit ochrany, protože se šiitskými milicemi spolupracuje v boji proti tzv. Islámskému státu. Správní orgán se těmito důvody nezabýval v azylovém řízení, neboť do azylového řízení žalobci vůbec neumožnil vstoupit. Tím bezprostředně dochází k situaci, kdy je okamžitě vykonatelné rozhodnutí o správním vyhoštění žalobce do země původu ze dne 4. 11. 2015. V samotném správním řízení o vyhoštění přitom vůbec nebyly vzaty v úvahu individuální důvody žalobce, pro něj opustil svou zemi a pro něj se obává návratu. Žalobce uvedl, že dle Evropského soudu pro lidská práva má vydávající stát jistou odpovědnost za možné špatné zacházení s vydaným jedincem. Z nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 752/02 vyplývá, že ačkoli soudu nepřísluší fakticky konstatovat porušení zákazu mučení, nelidského a ponižujícího zacházení či trestání tzv. Islámského státu, může na základě provedených důkazů shledat, že jsou zde podstatné důvody domnívat se, že porušení tohoto zákazu v případě stěžovatelova vydání hrozí.

Žalobce se domníval, že došlo k porušení čl. 37 odst. 2 a 3 a čl. 43 Listiny základních práv a svobod. Dne 19. 12. 2015 se žalobce pokusil podat žádost o azyl. Tato žádost ale pravděpodobně nebude akceptována pro opožděnost tkvící v překročení lhůty 7 dnů pro podání žádosti zakotvené v § 3b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Během této lhůty se žalobce nacházel v zařízení pro zajištění cizinců a neměl přístup k účinné právní pomoci. Po celou dobu svého zajištění neměl k dispozici žádné informace o právním poradenství, žádný zaměstnanec zařízení ho během plynutí lhůty pro podání možného opravného prostředku neinformoval o právním poradenství. Žalobce nehovoří česky, není seznámen s českým právním řádem a nacházel se v zařízení pro zajištění cizinců vězeňského typu, které nemohl opustit. V tomto zařízení mu byly zabaveny veškeré finance a jeho mobilní telefon. Žalobce tak nemohl sám kontaktovat právníky a byl plně odkázán na to, zda budou do zařízení schopny či ochotny dojet nevládní organizace či jiné subjekty. V rozhodné době však již státní orgány ukončily financování aktivit Organizace pro pomoc uprchlíkům, spočívající v zajišťování pravidelného právního poradenství. Této situace dle sdělení žalobce zneužil tlumočník nacházející se v zařízení, který žalobci zprostředkoval právní zastoupení za úplatu. Zprostředkovaný právník však žalobci neposkytl žádnou účinnou konzultaci a vůbec ho nepoučil o možnosti požádat o mezinárodní ochranu. Žalobce advokáta viděl pouze jednou, přestože mu zaplatil 2 200 euro za to, že ho ochrání před vyhoštěním. Na svého právníka spoléhal žalobce natolik, že kontaktoval zastupující neziskovou organizaci až po té, co se dozvěděl o přesném termínu své deportace. Neprofesionální práci advokáta popsal i žalobcův bratr v e-mailu.

Žalobce tedy neměl přístup k řádné právní pomoci. Tím došlo k porušení práva garantovaného čl. 37 odst. 2 Listiny a také k zásadní nerovnosti účastníků, kdy na jedné straně vystupovala policie coby český státní orgán disponující právním vzděláním a na straně druhé žalobce coby osoba nehovořící česky, nedisponující právním vzděláním, zbavený osobní svobody, bez možnosti využít právního poradenství. Tím došlo k porušení čl. 37 odst. 3 Listiny. Ústavní pořádek České republiky zakládá základní ústavní právo cizince na řízení v této věci, kdy se tohoto práva lze dovolat přímo, nikoli pouze v rozsahu zákona. Čl. 43 Listiny předpokládá, že zde proběhne určité řízení, ve kterém bude objasněno, zda cizinci hrozí či nehrozí v případě jeho nuceného vycestování pronásledování či vážná újma. Obdobně čl. Listiny základních práv Evropské unie zakotvuje právo na azyl, jež je vykládáno

s ohledem na právo na vstup na území a právo na přístup k azylovému řízení. Žalobce se domnívá, že nemožnost požádat o mezinárodní ochranu v zajištění nad rámec lhůty 7 dní je v rozporu s výše uvedenými ustanoveními ústavního pořádku a mezinárodními závazky, zejména s ohledem na absenci právní pomoci v rozhodné době zajištění.

Žalobce se vzhledem k výše uvedenému domníval, že žalovaná postupuje v rozporu se shora uvedenými ustanoveními a ustanoveními mezinárodních závazků, jimiž je Česká republika vázána. Žalobce tedy Městskému soudu v Praze navrhl, aby rozsudkem shledal za nezákonný zásah do práv žalobce znemožňování účinně prohlásit úmysl podat žádost o udělení mezinárodní ochrany a účinně tak vstoupit do azylového řízení v České republice. Žalobce se dále domáhal toho, aby žalovaný neprodleně upustil od trvajících zásahu do jeho práv spočívajícího v znemožnění žalobci účinně prohlásit úmysl podat žádost o udělení mezinárodní ochrany a umožnila žalobci účinně vstoupit do azylového řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě konstatoval, že žalobce byl dne 12. 10. 2015 zajištěn za účelem správního vyhoštění a téhož dne poučen za přítomnosti tlumočníka o možnosti požádat v zákonem stanovené lhůtě o mezinárodní ochranu. Realizace jeho správního vyhoštění byla plánována na 21. 12. 2015 do Bagdádu na základě žádosti Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, Odboru cizinecké policie, ze dne 23. 10. 2015 o zajištění náležitostí k realizaci správního vyhoštění. Realizace správního vyhoštění však byla s ohledem na procesní opatrnost pozastavena, neboť žalovaný předpokládal, že Městský soud v Praze vydá předběžné opatření, kterým žalované zakáže činit kroky směřující k vyhoštění cizince do země původu. Žalovaný v jednání žalobce spatřoval především účelové jednání, které mělo zamezit samotné realizaci správního vyhoštění. Žalobce byl dne 12. 10. 2015 poučen za přítomnosti tlumočníka o možnosti požádat v zákonem stanovené lhůtě o mezinárodní ochranu. Této možnosti se domáhal opožděně dne 18. 12. 2015. Žalobce ve správním řízení uvedl, že cílem jeho cesty je Švédsko. Pokud skutečně opouštěl území Iráku z důvodu ohrožení života, jak předstírá v podané žalobě, mohl a měl v první bezpečné zemi, kam vstoupil, projevit svůj úmysl požádat o udělení mezinárodní ochrany. S ohledem na jeho cestu, kdy se pohyboval po území Turecka, Řecka, Makedonie, Srbska, Maďarska a Rakouska, měl řadu možností, kde požádat o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce své právo i přes řadu možností neuplatnil ani v České republice, neboť hlavním cílem jeho cesty bylo Švédsko. Prohlášení žalobce o nebezpečí v zemi původu, poté co se dozvěděl o termínu realizace správního vyhoštění, tedy není příliš důvěryhodné. Žalovaný tak neshledal ve svém postupu žádné pochybení.

K žalobě zaslala vyjádření i Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, které ve věci předložilo správní spis. Uvedlo, že žalobce byl poučen o možnosti požádat o azyl ve lhůtě 7 dnů dne 13. 10. 2015 za přítomnosti tlumočníka pana W. M., jehož tlumočení žalobce rozuměl. Žalobce měl možnost využít právní pomoc. Dne 30. 10. 2015 byla správnímu orgánu doručena Krajského soudu v Ústí nad Labem žaloba proti zajištění žalobce. Tuto žalobu podal za žalobce na základě plné moci Mgr. Vratislav Polka, advokát. Žalobce byl jistě se svým právním zástupcem v kontaktu, neboť Mgr. Vratislav Polka za něj činil i další podání (kasační stížnost, žaloba) a dne 2. 12. 2015 se seznámil i se správním spisem.

Městský soud v Praze přezkoumal předložený spisový materiál a dosavadní řízení před správním orgánem z hlediska žalobních námitek podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Rozhodl přitom bez

jednání, za podmínek daných § 51 odst. 1 s. ř. s., a dospěl přitom k závěru, že žaloba je důvodná.

Řízení o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu je upraveno v § 82 a násl. s. ř. s., podle něhož platí: *Každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.* Podle § 83 s. ř. s. platí: *Žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.*

Soud z předloženého spisového materiálu podává, že žalobce byl rozhodnutím Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje ze dne 12. 10. 2015, č. j. KRPU-211126-44/ČJ-2015-040022-SV, zajištěn za účelem správního vyhoštění na dobu 60 dní ode dne omezení osobní svobody žalobce, které nastalo dne 30. 9. 2015. Dle citovaného rozhodnutí žalobce z Iráku odcestoval letecky dne 19. 9. 2015 do Turecka, z Turecka odplul dne 20. 9. 2015 člunem do Řecka, z Řecka odcestoval do Makedonie a poté do Srbska. V Srbsku byl zadržen policií, ale následně byl propuštěn a poslán vlakem do Maďarska. Na nádraží v Maďarsku čekala policie, která dala žalobci a dalším uprchlíkům jídlo, pití a poslala je dalším vlakem do Rakouska. V Rakousku zůstal žalobce tři dny na nádraží, kde poznal muže jménem A., kterému řekl, že má namířeno do Švédska. A. mu řekl, že ho tam za 1 500 EUR odveze, žalobce souhlasil a spolu s třemi dalšími uprchlíky vyjeli z Rakouska dne 29. 9. 2015. O tom, že byl v České republice, žalobce nevěděl. Žalobce uvedl, že nikde ne žádal o azyl a za cíl své cesty označil Švédsko. Rozhodnutím Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, ze dne 4. 11. 2015, č. j. KRPU-211126-61/ČJ-2015-040022-SV, bylo žalobci uloženo správní vyhoštění, přičemž doba, po kterou mu nelze umožnit vstup na území členských států Evropské unie, byla stanovena na jeden rok. Rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje, ze dne 25. 11. 2015 byla prodloužena doba zajištění žalobce za účelem správního vyhoštění o 30 dnů. Dne 16. 12. 2012 bylo žalobci dokumentem psaným v českém i arabském jazyce (který žalobce odmítl podepsat) sděleno, že dne 21. 12. 2015 v 18.40 hod. bude leteckou cestou realizováno jeho správní vyhoštění z letiště Václava Havla do Bagdádu.

Dne 19. 12. 2015 podal žalobce prostřednictvím advokáta Mgr. Ing. Jana Procházky, LL.M. žádost o mezinárodní ochranu. Tato žádost byla dne 19. 12. 2015 doručena Polici České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, ZZC Drahonice, a žalobce v ní požádal o mezinárodní ochranu z důvodu nebezpečí jednak ze strany Islámského státu, jednak ze strany milic. Zároveň požádal podle § 41 správního řádu o navrácení v předešlý stav, prominutí zmeškání úkonu a přiznání odkladného účinku žádosti s odůvodněním, že poučení o možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu neporozuměl a nemohl se o věci poradit s právníkem. Žalovaný usnesením ze dne 21. 12. 2015, č. j. CPR-36388-27/ČJ-2015-933000, žádosti žalobce o navrácení v předešlý stav nevyhověl, zmeškání úkonu neprominul a odkladný účinek nepřiznal. V odůvodnění uvedl, že považuje tvrzení žalobce za účelová, neboť žalobce mohl požádat o azyl v bezpečných zemích, kterými cestoval, avšak chtěl tak učinit až ve Švédsku. Dle žalovaného žalobce neuvedl žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že by žalobci v případě návratu do vlasti mohlo hrozit mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest, neboť snahu žít v jiné zemi (v případě žalobce ve Švédsku) nelze

podřadit pod § 179 zákona o pobytu cizinců (tj. pod důvody znemožňující vycestování). Ve správním spise je rovněž založen úřední záznam ze dne 21. 12. 2015, v němž žalovaný uvedl, že realizace správního vyhoštění žalobce byla z důvodu podání žaloby u Městského soudu v Praze s návrhem na uložení předběžného opatření pozastavena.

Soud na úvod uvádí, že v řízení ve smyslu § 82 a násl. s. ř. s. je pasivně legitimován pouze správní orgán (§ 83 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. usnesení ze dne 17. 9. 2010, č. j. Nad 442010 - 36) vyplývá, že zajištěný cizinec je v zařízení pro zajištění cizinců oprávněn ve smyslu § 3a písm. a) bodu 4 zákona o azylu podat policii jakožto správnímu orgánu žádost o udělení mezinárodní ochrany. Odmítnutím přijetí žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany a současnou realizací rozhodnutí o správním vyhoštění tedy organizační složka policie vystupovala vůči žalobci jako správní orgán, který ve vymezeném rozsahu vykonává pravomoc na úseku státní správy ve věcech mezinárodní ochrany [§ 1 písm. d) zákona o azylu] i ve věci pobytu cizinců na území ČR (§ 1 odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Žalobce pak učinil podstatou žaloby tvrzení, že dne 18. 12. 2015 projevil v ZZC Drahonice úmysl požádat v České republice o mezinárodní ochranu a tuto žádost doručil policii následující den. Příslušníci policie však žalobci sdělili, že žádost je opožděná a nebude proto akceptována. K okamžiku podání žaloby žalobce neobdržel žádnou písemnou informaci či sdělení o neakceptaci jeho úmyslu podat žádost. Žalobce tedy shrnul, že neakceptováním jeho úmyslu podat v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany dochází k nezákonnému zásahu ze strany žalované (srov. str. 2 žaloby).

Podle § 3 odst. 1 zákona o azylu *žádostí o udělení mezinárodní ochrany je projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozcí vážnou újmu.*

Podle § 3 odst. 2 zákona o azylu *žádostí o udělení mezinárodní ochrany není projev vůle cizince podle odstavce 1 učiněný během jeho vycestování po pravomocném ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany, soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany, soudního řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany (dále jen „kasační stížnost“) nebo řízení o správním vyhoštění nebo při výkonu trestu vyhoštění uloženého soudem. Žádostí o udělení mezinárodní ochrany je však projev vůle cizince podle věty první, na základě jehož obsahu se lze důvodně domnívat, že došlo k podstatné změně okolností vztahujících se k jeho možnému pronásledování nebo hrozbě vážné újmy; ministerstvo vyrozumí cizince o tom, zda se jeho projev vůle za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje. Na doručování vyrozumění podle věty druhé se § 11a odst. 3 použije obdobně.*

Podle § 3b odst. 1 zákona o azylu *oprávnění cizince podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policií informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území a důsledcích spojených s uplynutím této lhůty.*

V nyní posuzovaném případě je podstatné, že dne 18. 12. 2015 vstoupil v účinnost zákon č. 314/2015 Sb., kterým byl novelizován zákon o azylu a kterým byl mj. zrušen koncept prohlášení o úmyslu podat žádost o udělení mezinárodní ochrany a nahrazen institutem podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Důvodová zpráva k zákonu č. 314/2015 Sb. (dostupná z www.psp.cz) k tomu uvádí, že samotný úmysl podat žádost o udělení mezinárodní ochrany byl fakticky žádostí o udělení mezinárodní ochrany se všemi

právy a povinnostmi, které z takového projevu vyplývaly, jak pro samotného žadatele, tak i správní orgány. Od účinnosti zákona č. 314/2015 Sb. je tedy cizinec už od samého prvního projevu, z něhož je zřejmé, že žádá v České republice o udělení mezinárodní ochrany, považován plně za žadatele o udělení mezinárodní ochrany a správní řízení je zahájeno. Novelizované § 3 odst. 2 zákona o azylu z dosavadní právní úpravy přejímá ustanovení, které stanoví, v jakých situacích se projev vůle, z něhož je zřejmé, že cizinec na území České republiky hledá ochranu, nepovažuje za žádost o udělení mezinárodní ochrany. Jedná se o ustanovení, které v zákoně existuje od roku 2007 a jeho cílem zamezit účelovému jednání a zneužívání azylového systému České republiky. Nově vkládaná věta druhá reaguje na případy tzv. uprchlíků *sur place*. Je třeba zohlednit situace, které mohou nastat v čase po ukončení předchozího řízení o mezinárodní ochranu. Jde o okolnosti, které mají podstatný vliv na individuální osobu a mohou odůvodněně zapříčinit obavu před hrozícím pronásledováním nebo skutečným nebezpečím vážné újmy. Jako příklad lze uvést náhlý státní převrat v zemi původu dotčeného cizince. Ministerstvo [tj. Ministerstvo vnitra ve smyslu legislativní zkratky uvedené v § 1 písm. d) zákona o azylu] tedy vyhodnotí skutečnosti uváděné cizincem a cizince vyrozumí o tom, že jím uváděné skutečnosti je možné považovat za podstatnou změnu okolností vzhledem k pronásledování nebo vážné újmě. V takovém případě (jedná se o kumulativní podmínky) je žádost o udělení mezinárodní ochrany považována za podanou a následují další standardní kroky v souladu s tímto zákonem. Pokud cizincem uváděné skutečnosti nejsou ministerstvem vyhodnoceny jako skutečnosti odůvodňující tento zvláštní postup, je cizinec o tomto rovněž vyrozuměn.

S účinností zákona č. 314/2015 Sb. byl do zákona o azylu včleněno i nové ustanovení § 3b odst. 3 zákona o azylu, které zní:

Žádostí o udělení mezinárodní ochrany podanou v zařízení pro zajištění cizinců po uplynutí doby podle odstavce 1 je projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozcí vážnou újmu, pouze tehdy, pokud se lze na základě jeho obsahu důvodně domnívat, že došlo k podstatné změně okolností vztahujících se k jeho možnému pronásledování nebo hrozbě vážné újmy; ministerstvo vyrozumí cizince o tom, zda se jeho projev vůle za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje (zdůrazněno soudem). Na doručování vyrozumění podle věty první se § 11a odst. 3 použije obdobně.

Důvodová zpráva k tomu uvádí, že nový odstavec 3 rovněž reaguje na možný výskyt tzv. uprchlíků *sur place*. Je zaváděn obdobný model jako v § 3 odst. 2, tedy kdy je podána žádost o udělení mezinárodní ochrany během vycestování z území České republiky. V případech cizinců zajištěných podle zákona o pobytu cizinců, kteří nepožádají o mezinárodní ochranu v době stanovené v odstavci 1, se tedy bude postupovat obdobně jako v situacích podle ustanovení § 3 odst. 2.

K § 3 odst. 2 zákona o azylu se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131, v němž se ztotožnil s názorem uvedeným v komentáři k zákonu o azylu (soud jen pro úplnost doplňuje, že Nejvyšší správní soud citoval pouze zkrácené znění komentáře k citovanému ustanovení, protože však vynechané pasáže podstatně nemění jeho obsah, soud uvádí komentář k citovanému ustanovení v plném znění): „Jelikož toto ustanovení zcela zamezuje cizinci, aby se stal žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, musí být vykládáno přísně restriktivně. Lze jej proto aplikovat jen v případech, kdy budou splněny všechny uvedené podmínky kumulativně. Účelem tohoto ustanovení je snaha zamezit cizincům, kteří jsou v situacích zde vyjmenovaných nuceni k opuštění území České republiky, aby nemohli účelovou, případně opakovanou žádostí o udělení mezinárodní ochrany realizaci

vyhoštění (vycestování) zmařit. Vzhledem k podmínce, že musí být takové prohlášení učiněno během vycestování cizince, dopadá zejména na situace, v nichž orgány cizinecké policie realizují vyhoštění dotyčného (zajišťují jeho přepravu na pozemní hraniční přechod či mezinárodní letiště) a on by se až v tomto okamžiku učiněným prohlášením chtěl vycestování vyhnout“ (Kosař, D., Molek, P., Honusková, V., Jurman, M., Lupačová, H.: Zákon o azylu. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 46).

Soud tedy výše uvedené shrnuje tak, že na projev vůle žalobce požádat o azyl v České republice dopadá úprava zákona o azylu účinná od 18. 12. 2015.

Je nerozhodné, zda žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu dne 18. 12. 2015, jak tvrdil v žalobě, či dne 19. 12. 2015, jak je uvedeno ve správním spise. V každém případě tak učinil přinejmenším dva dny před tím, než mělo být započato s realizací jeho správního vyhoštění a žalovaný nezačal provádět žádné kroky směřující k fyzické realizaci jeho vyhoštění. Na věc žalobce tedy nelze aplikovat § 3 odst. 2 zákona o azylu, ale je třeba použít § 3b odst. 3 zákona o azylu (ve spojení s § 3b odst. 1 zákona o azylu). Obě zákonná ustanovení přitom směřují na obdobné situace, tj. sledují zamezení zneužívání azylového systému, avšak zároveň zohledňují okolnosti, které mají podstatný vliv na individuální osobu a mohou odůvodněně zapříčinit obavu před hrozícím pronásledováním nebo skutečným nebezpečím vážné újmy.

Z ustanovení § 3b odst. 1 a 3 zákona o azylu vyplývá, že oprávněný orgán k posouzení, zda se projev vůle cizince považuje za žádost o udělení mezinárodní ochrany, je Ministerstvo vnitra. Rovněž z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2008, č. j. 5 As 81/2008 – 41, vyplývá, že orgánem obecně příslušným k posouzení, zda jsou splněny podmínky pro zahájení řízení ve věci mezinárodní ochrany, je Ministerstvo vnitra. V nyní posuzovaném případě je novou úpravou danou ust. § 3b odst. 3 zákona o azylu stanovena povinnost ministerstva zabývat se projevem vůle cizince tak, je-li z tohoto projevu zřejmé, že hledá v České republice mezinárodní ochranu za podmínek v tomto ustanovení uvedených. Jen v takovém případě, kdy se ministerstvo bude projevem vůle cizince zabývat, může cizinci poskytnout vyrozumění o tom, zda se jeho projev vůle za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje. V souzené věci z ničeho nevyplývá, že by se ministerstvo v intencích ust. § 35 odst. 3 zákona o azylu účinného od 18.12.2015 žádosti žalobce zabývalo, a proto postup žalovaného, který žalobci po podání žádosti jen ústně sdělil, že žádost je opožděná, nemůže být před vlastním posouzením žádosti ministerstvem jednáním, kterým nebylo umožněno žalobci vstoupit do azylového řízení. Žalobce žádost o mezinárodní ochranu podal dne 18.12.2015 a tato žádost je i po uplynutí doby uvedené v ust. § 3b odst. 1 zákona o azylu způsobilá k posouzení, zda jde o žádost o mezinárodní ochranu, a pokud ano, bylo jí zahájeno azylové řízení. Pro posouzení jednání žalovaného je tedy podstatné, že v této věci nebylo po 18.12.2015 žalobci zabráněno vstupu do azylového řízení, neboť k takovému jednání s právními účinky v režimu novely zákona o azylu provedené zákonem č. 314/2015 Sb. ze strany žalovaného nemohlo dojít. V době po podání žádosti totiž nebylo, jak požaduje novela, ministerstvem vnitra posouzeno, zda se žalobcův projev vůle požádat v České republice o udělení mezinárodní ochrany může vůbec považovat za takovou žádost. I po uplynutí doby uvedené v ust. § 3b odst. 1 zákona o azylu tedy běželo řízení, v němž o projevu vůle žalobce měl být ze strany ministerstva vnitra učiněn test kvalifikované žádosti a pokud by bylo možné tuto žádost považovat za žádost o mezinárodní ochranu, bylo nezbytné řízení zahájené podáním této žádosti dokončit a o žádosti vydat rozhodnutí.

Na základě uvedených důvodů není oprávněné tvrzení žalobce, že úkony žalovaného (nikoliv ministerstva vnitra), kterým mu nebylo umožněno *účinně prohlásit úmysl podat žádost o udělení mezinárodní ochrany a tak účinně vstoupit do azylového řízení*, došlo k nezákonnému zásahu. Především nebylo porušeno právo žalobce podat žádost o mezinárodní ochranu. Účinné podání této žádosti a účinný vstup do azylového řízení, jehož se žalobce v žalobě domáhá, nezávisí na posouzení orgány Policie ČR, nýbrž ministerstva vnitra za podmínek ust. § 3b odst. 3 zákona o azylu. K takovému posouzení doposud nedošlo a ministerstvo by se žádostí žalobce ve smyslu novely zákona o azylu mělo zabývat. Vzhledem k uvedenému a k tomu, že žalobce nemá dle § 3b odst. 3 ve spojení s § 3b odst. 1 zákona o azylu právo na *účinný* vstup do azylového řízení za jakýchkoliv podmínek, nelze dovozovat, že ústním sdělením ze strany žalovaného o tom, že žalobcova žádost je opožděná, došlo ke zkrácení na právech žalobce. Jestliže v dané věci orgány žalovaného doposud nepostupovaly v intencích novely zákona o azylu a nepředaly žádost žalobce k posouzení ministerstvu vnitra, nejednaly sice v souladu se zákonem a pravděpodobně tím vyvolaly průtahy ve věci posouzení žádosti ministerstvem, nicméně nemohly zkrátit žalobce na jeho právech, jestliže v té době ještě nebylo zřejmé, zda má žalobce právo na účinný vstup do azylového řízení.

K zásahu do práv žalobce by odmítnutím účinného přijetí jeho žádosti a účinného umožnění vstupu do azylového řízení mohlo dojít za situace, kdy by žalobce podal kvalifikovanou žádost o mezinárodní ochranu splňující podmínky ust. § 3b odst. 3 zákona o azylu, nikoliv za jakékoliv situace, kdy byl jeho projev vůle odmítnut k přijetí, aniž by bylo zřejmé, zda jde o přípustnou žádost o mezinárodní ochranu.

Soud tedy dospěl k závěru, že zásah ze strany žalovaného nedošlo k nezákonnému zásahu ve smyslu § 82 odst. 1 s.ř.s., proti němuž se žalobce domáhá soudní ochrany v žalobním návrhu.

Uvedený závěr není na újmu práv žalobce na soudní ochranu ohledně postupu správních orgánů při posuzování jeho žádosti. Jak bylo již výše uvedeno, žalobce uplatnil projev vůle požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu žádostí ze dne 18.12.2015, tato žádost prochází režimem dle § 3b odst. 3 zákona o azylu a je nezbytné, aby se jí ministersvo vnitra zabývalo, tj. prioritně posoudilo, zda jde o žádost o mezinárodní ochranu a pokud ano, bude taková žádost účinná a předmětem řízení ve věci mezinárodní ochrany.. V takovém případě je povinností ministerstva o ní rozhodnout. Účinnost vstupu žalobce do řízení o mezinárodní ochraně závisí na postupu ministerstva vnitra, nikoliv žalovaného. Proti postupu či rozhodnutí ministerstva vnitra se žalobce dále může bránit dostupnými právními prostředky jak ve správním řízení, tak v řízení před správním soudem.

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl ve sporu úspěšný, ostatně mu žádné náklady v souvislosti s řízením u soudu nevznikly a žalobce je ve věci mezinárodní ochrany osvobozen od soudních poplatků.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo

rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud.

V Praze dne 29. června 2016

JUDr. Naděžda Řeháková, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení: Lucie Horáková